

SYDASIENS DÖDSSKVADRONER

Soldater ur Bangladeshs Rapid Action Battalion står på vakt utanför oppositionspartiet BNP:s huvudkontor i Dhaka.

Den sanktionerade terrorn

I skuggan av terrorhotet kan Sydasiens mördarskvadroner sprida skräck. Axel Kronholm berättar om hur det kan ske och om den skåning som ihärdigt granskat grupperna.

■ Den förskönande omskrivningen – eufemismen – är polisstatens kännetecken. När det i Bangladesh rapporteras att en oppositionsaktivist dödas i "korseld" vet man att det skett ännu en utomrättslig avrättning. Sedan Sheikh Hasinas parti Awami League tog regeringsmakten 2009 har närmare fyrahundra oppositionella dödat i "korseld". Enligt människorättsorganisationen Odhikar kommer ungefär hälften av offren från de två största oppositionspartierna, medan resten tillhört flera mindre kommunistpartier och radikala islamistpartier.

Regeringen har låtit polisen och paramilitära styrkor under straffrihet gå lös på politiskt olikvärdande. Kampanjen har varit framgångsrik, oppositionen i Bangladesh är i dag lamslagen. Och att tala om dessa mord i andra termer än "korseld" är farligt. Organisationer som försöker kartlägga och granska våldspolitiken får utstå hårda påtryckningar. Regeringen har blockerat deras finansiering och åtal väntar för ledande företrädare som suttit häktade i långa perioder.

Den här sortens statsterror är inte unik för Bangladesh. Som den numera Malmöbaserade författaren och journalisten Tasneem Khalil visar i sin nya bok "Jallad – Death Squads and State Terror in South Asia" är detta en trend i samtliga Sydasiens postkoloniala stater. Boktiteln, "Jallad", är ett ord som finns på hindi, urdu och bengali, och betyder bödel.

I Bangladesh går bödlarna under namn som Rapid Action Battalion. I Indien finns Central Reserve Police Force, samt Assam Rifles i nordost och Rashtriya Rifles i Jammu och Kashmir. I just Kashmir tros indiska styrkor vara ansvariga för över 70 000 dödsfall och 15 000 försvinnanden mellan 1989 och 2009. I Pakistan finns Frontier Corps och Inter-Services Intelligence som misstänks ligga bakom tusentals försvinnanden i Baluchistan.

Alla dessa styrkor opererar med stöd och skydd av särskilda regelverk, så kallade "black laws", som ger dem särskilda befogenheter att exempelvis häkta personer under flera års tid, samtidigt som de själva skyddas från

åtal för sina handlingar. När det undantagsvis blir tal om repressalier så delas dessa ut av särskilda interna tribunaler. Bödlarna står utanför rättsstaten.

I Sydasiens spårar Khalil fenomenet tillbaka till maktutövningen i Brittiska Indien då kolonialmakten använde sig av undantagslagar och paramilitära polisstyrkor för att slå ner uppror. Ländernas regelverk idag beskriver han som uppdaterade, förfinade och mer stringenta versioner av den lag som på obestämd tid förlängde möjligheten för kolonialmakten att ge utökade befogenheter till polisen och gjorde det möjligt att fängsla människor utan rättegång (Anarchical and Revolutionary Crimes Act från 1919).

Då var det hotet från revolutionärer och självständighetskämpar som krävde särskilda åtgärder. Under Kalla kriget var det kampen mot kommunismen som fick USA att direkt och indirekt sponsra dödsskvadroner som härjade i Latinamerika på 1970- och 80-talen.

I Sydasiens idag är det, med ett fåtal undantag, hotet från terrorismen som anges som skäl för våldet och undantagslagarna. Bangladeshs Rapid Action Battalion har utbildats av Storbritannien och USA ger ett betydande militärt stöd till Bangladesh, Pakistan och Nepal som ett led i det globala kriget mot terrorn. Det är förmodligen därför länder i väst inte går längre i fördömanden när de paramilitära styrkorna också ger sig på civila eller den politiska oppositionen.

Tasneem Khalils bok presenteras i eftermiddag på Lunds universitets Center for Middle Eastern Studies klockan 15.

Tasneem Khalil.

Något slut på dödandet tycks inte finnas inom räckhåll. Tasneem Khalil, som flydde till Sverige efter att ha torterats av militärens underrättelseenhet i sitt hemland Bangladesh, berättar för mig att när det internationella samfundet tar upp något fall, behandlas det felaktigt som undantag, inte regel:

"De här dödsskvadronerna tjänar väldigt specifika politiska syften i länder där politik är synonymt med våld. De håller oppositionen i schack. Vill man få till en förändring måste omvärlden börja behandla det här som ett i grunden politiskt problem. Men i stället talar regeringar och organisationer i väst om de här morderna mer som olyckliga misstag i tredje världen, misstag som går att komma tillrätta med genom mer utbildning eller så kallat 'kapacitetsbyggande'".

I boken beskriver han med den italienske filosofen Giorgio Agambens termer hur kriget mot terrorismen permanentat undantagstillståndet i de sydasiatiska länderna. Lagstiftning som legitimerats som en tillfällig nödatgärd för att möta ett akut hot mot staten blir med tiden det nya normala. Rättsstatens gränser suddas ut och individens rättigheter eroderas. Ur det perspektivet är tortyrkamrarna i Rapid Action Battalions högkvarter i Bangladeshs huvudstad Dhaka en produkt av samma krisdiskurs som möjliggjorde inrättandet av fånglägret på Guantanamo Bay.

AXEL KRONHOLM
frilansjournalist med Syd- och Sydostasien som bevakningsområde